

Nemeshegyi Péter

PÁRTUS HERCEG VOLT-E JÉZUS KRISZTUS?

2007. március 10-én hunyt el Budapesten 93 éves korában Badiny Jós Ferenc, kinek 1998-ban megjelent, *Jézus király, a pártus herceg* című könyve (Budapest, Ősi Örökségünk Alapítvány), a szerző egyéb műveivel együtt, sajátos elméletet állít fel Jézusról, amely Magyarországon sokak figyelmét felkeltette.

Badiny a felvidéki Gácson született 1914-ben, katonatiszti képzésen vett részt a budapesti Ludovikán, majd a műszaki egyetemen tanult tovább. 1946-ban Argentínába költözött, és ott kezdte meg sumerológiai tanulmányait. A jezsuiták által vezetett Buenos Aires-i *Salvador* Egyetem keleti intézetében a sumerológiai és mezopotámiai civilizációk tanára volt 1970-től 1980-ig. Önéletrajzi írásaiban azt írja, hogy a római Pápai Biblikus Intézet jezsuita professzorának, Anton Deimelnek (1865–1954) jóváhagyásával alakította ki a tanszék sumerológiai programját, de nem világos, hogy Badiny maga végzett-e Rómában sumerológiai tanulmányokat.

Badinynek a jezsuitákkal való kapcsolatai csupán a fentiek; ezért furcsa, hogy egyes cikkekben őt „világi jezsuitának”, sőt egyszerűen „jezsuitának” nevezik. Badiny sohasem volt jezsuita, hiszen családos ember, „világi jezsuiták” pedig nem léteznek.

Még Argentínában való tartózkodása alatt Badiny szakított a pápa által vezetett katolikus egyházal, és egy magyar egyházat alapított. Nem tudjuk, hogy ekkor még tanított-e a Buenos Aires-i egyetemen, de az bizonyos, hogy az egyetem jezsuita vezetőségének semmi köze nem volt ehhez a lépéséhez. Egyébként ezt az egyetemet ma már nem jezsuiták vezetik.

Badiny ettől az egyházalapításától kezdve lelkes írói tevékenységet fejtett ki. Egymás után jelennek meg könyvei, melyekben a sumer őstörténettel, a sumer–magyar nyelvazonosság bizonyításával, a sumer–magyar hitvilág kapcsolatainak kutatásával, az esztergomi oroszlánszobrokkal és az „igazi” magyar történelemmel foglalkozik. Megalapította és szerkesztette az *Ősi Gyökér* folyóiratot is. A fent említett, *Jézus király, a pártus herceg* című művét egész elmélete összefoglalásának tekinthetjük. De még 2001-ben is, 92 éves korában, közzétette *A Táltos Isten* című újabb tanulmányát.

Badiny 1997 óta a miskolci Nagy Lajos Király Magánegyetemnek professzora volt, és 2001-ben végleg hazaköltözött Magyarországra.

Badiny minden írását egy nagy vágy ösztönzi: ki akarja mutatni a magyar nép, különösképpen pedig az Árpád-házi magyar királyok vérségi és vallási kapcsolatát a nagyszerű ősökkel, a sumerokkal, a pártusokkal, a szkítákkal, és így Jézussal, aki szerinte pártus herceg, és emiatt vérrokonunk. A trianoni trauma óta sok magyar ember szükségét érezte, hogy dicső ősök feltalálásával alapozza meg identitását. Ezért fordultak és fordulnak izzó érzelmi töltettel a finnugor rokonságunk elmélete ellen. Nem egészen értem, hogy ez a finnugor „halszagú rokonság” elleni harag miből táplálkozik, hiszen a finnek és észtek éppen a közelmúltban és a jelenben mutatták ki kiválóságukat. Ennél azonban még nagyszerűbbnek tűnik egyesek szemében az ősi turáni rokonság, amellyel együtt jár az ősmagyar vallás dicsőítése és újraélesztése, a keresztény Európába való beilleszkedés elvetése, a hálátlan nyugat iránti ellenszenv, és a „régmúlt dicsőségek” iránti nosztalgia. Badiny szellemi

beállítottsága ezekkel a törekvésekkel rokon vonásokat mutat, csakhogy ezen felül Üdvözítőnkhez, Jézushoz is ragaszkodik. Megható, hogy magas öreg korában úgy rendezte Magyarországra való visszatelepedését, hogy az éppen húsvét napjára, Jézus feltámadásának ünnepére essék.

Persze ahhoz, hogy a magyarokat és ősi vallásukat Jézussal összekapcsolja, Badinynek egészen új elméletet kellett felállítania a kereszténységre vonatkozólag. Ennek az elméletnek az alapja egy dualisztikus világnézet. Ennek alátámasztására Badiny az ókori dualista tanokat idézi, de dualizmusa egészen más, mint Zarathusztra, Mani vagy a gnosztikusok metafizikai dualizmusa. Az ókori dualisták a szellemet és az anyagot állították egymással szembe, Badiny viszont *népfajokat* állít szembe egymással: a gonosz szemitékat, elsősorban a zsidókat, és a jó turáni népeket, elsősorban a pártusokat és természetesen a magyarokat. A gnosztikus anyag–szellem dualizmus filozófiailag túlhaladott álláspont, de aránylag veszélytelen. A Badiny-féle faji dualizmus viszont veszélyes, mert embercsoportok közötti előítéletekre, gyűlöletre, erőszakra, megvetésre ösztönöz. Ha valaki így osztja szét a fajokat, és ugyanakkor azt is hiszi, hogy az Isten Fia emberré lett, akkor nyilván annak kimutatására fog törekedni, hogy ez a Jézus a jónak tartott emberfaj tagjává lett.

Ezt teszi Badiny. Ennek érdekében azt állítja, hogy a zsidók, kezdettől fogva, meghamisították az egész újszövetségi szentírást, amely Jézust a zsidó próféták által jövendölt messiásnak mondja, és magát Jézust zsidónak tartja. Badiny szerint Jézus is, és az általa kiválasztott apostolok is, nem zsidók, hanem *pártusok* voltak. Az egyetlen zsidó apostol a közéjük befurakodott áruló Júdás volt. A zsidó rabbiból keresztény hithirdetővé lett Pál volt Badiny szerint a főbűnös abban, hogy Jézus személyét és tanítását elzsidósították, és neki a zsidó mentalitásból származó Krisztus-szerepet tulajdonítottak. Badiny elveti az egész ószövetségi szentírást is, amelyet a rossz szemita géniusz szüleményének tart.

Furcsa, hogy Badiny szellemi ősei között nem említi meg Markiont, a 2. század nagyhatású dualista gondolkodóját és egyházalapítóját, aki szintén elvetette az ószövetségi szentírást és az újszövetségi szentírásnak nagy részét, amely Jézust az anyagi világot teremtő „gonosz” Istennel és az ószövetség prófétáival hozza kapcsolatba. Érdekes megfigyelni, hogy Markion, Badinytól eltérően, éppen a mózesi törvényt és az evangéliumot szembeállító Pál szavaira és a nem zsidó szerző, Lukács által írt evangéliumra hivatkozik, míg Badiny csupán Márk evangéliumát tartja hitelesnek, és Pált a legélesebben elutasítja.

Badiny szemita összeesküvéselmélete segíti őt abban, hogy mindazt eltávolítsa a történelmi forrásokból, ami Jézus és a zsidóság kapcsolatát jelzi. Ehelyett Jézust, anyja, Mária révén, a pártusokkal hozza kapcsolatba.

A pártusok

Kik is voltak ezek a pártusok? A pártusok Észak-Iránból származó nép. Nagy királyuk, I. Arszakész alatt, az i. e. 3. században kezdtek terjeszkedni dél felé, és fokozatosan nagy birodalmat alakítottak ki, amelyet Pártiának neveztek, és az Eufrátesz folyótól egészen az Indus folyóig terjedt. Arszakész király leszármazottai uralkodtak ezen a sok nép által lakott egész területen. Leghatalmasabb királyuk I. Mithridatész volt (i. e. 171–138). A pártusok előbb az Antiokhia központú szeleukida hellén királysággal hadakoztak, miután pedig a rómaiak véget vetettek a szeleukidák uralmának, a rómaiakkal kezdtek hadakozni, változó sikerrel. A római triumvirek egyikének, Crassusnak a seregét i. e. 53-ban Carrhaenál tönkrevették. A másik triumvirnek, Antoniusnak ellenük viselt hadjárata nem végződött

ugyan vereséggel, de nem ért el átütő sikert sem. I. e. 40-ben a pártusok betörték Palesztinába, elfoglalták Jeruzsálemet, és a családi viszályoktól megtépzott zsidó Hasmoneus királyi ház egyik tagját, II. Arisztobulosz fiát, Antigonoszt tették meg főpappá és királlyá. I. e. 37-ben azonban, római támogatással, az idumeus Heródes elfoglalja Jeruzsálemet, és ő lesz egész Júdea, Szamaria és Galilea királya, egészen az i. e. 4-ben bekövetkező haláláig. Heródes Augustus császár bizalmát élvezi, és szilárdan tartja kezében a hatalmat. Ettől fogva nem hallunk a pártusok befolyásáról Palesztina ügyeiben. A rómaiak és vazallusaik végleg visszaszorították őket határaik közé.

A pártus királyi házat sok véres családi viszály gyengítette. I. sz. 36-ban Vitellius római hadvezér csapatai eljutnak az Eufráteszig. Traianus császár 114-ben vezet nagy hadsereget a pártusok ellen, elfoglalja fővárosukat, Ktesziphont, és megszállja egész Mezopotámiát. Ezután a pártusoknak még egyszer sikerül a rómaiakat visszaszorítani, de 164-165-ben, Marcus Aurelius császár uralkodása alatt, Avidius Cassus római hadvezér újból legyőzi a pártusokat, és lerombolja Ktesziphont. 198-ban egy újabb római hadjárat tovább gyengíti a pártusok hatalmát. Végül 220-ban a perzsa Szaszanida királyi ház megalapítójának, Ardasirnak lázadása véget vet a pártus birodalomnak.

A pártusok a környező népek kultúráját átvették, de azt nem fejlesztették tovább. Tisztelték a görög kultúrát, királyaik szívesen viselték a „philhellénész” (görögöket szerető) címet. Nagy épületeket emeltek, amelyek romjai ma is láthatók. Sokistenhívők voltak. Főistenük neve Ahura Mazda. Ebből is látszik, hogy leginkább Zoroasztér (Zarathusztra) tanait követték. Minthogy birodalmukban görögök, zsidók és sok másféle nép is lakott, vallási téren is nagy volt a sokszínűség. A különböző vallások akadálytalanul tevékenykedhettek.

A római történetíró, Marcus Iunianus Iustinus ismerteti elég részletesen a pártusok társadalmát. Nem fest róluk hízelgő képet. Szerinte a pártus férfiak gögösek, veszekedők, durvák és hűtlenek. Több feleséget tartanak, és nőiket elrejtik mások szeme elől. Sok rabszolgájuk is van, akiket kényszerrel vetnek be gyalogosként csatáikban. A szabad emberek lovon harcolnak, és kiválóan kombinálják harcaikban a könnyű és nehéz lovasságot. Nyilazásuk különösen félelmetes.

Meg kell még említeni a pártusok fennhatósága alá tartozó Adiabene királyságot, amely Mezopotámia északi részén, a Tigris folyótól keletre, a Felső és Alsó Zab folyó között feküdt. Királyaik általában a pártus királyi házhoz tartoztak. E királyság érdekessége, hogy egyik királyuk, Izatész (kb. i. sz. 36–60) és anyja Helena (meghalt kb. i. sz. 50-ben) izraelita hitre tértek. Helena arany hétágú gyertyatartót és más értéktárgyakat adományozott a jeruzsálemi templomnak. Palotájuk is volt Jeruzsálemben. Izatész testvére, Monobazusz pedig Izatészt és Helenát Jeruzsálemben temettette el. Erről az ókori zsidó történetíró, Josephus Flavius számol be műveiben. Arról viszont nincs hiteles értesülésünk, hogy ők a kereszténységgel kapcsolatba léptek volna.

Palesztina helyzete Jézus korában

Palesztina ókori története ismeretes, ezért csak röviden soroljuk fel a legfontosabb adatokat.

Nagy Sándor hódító hadjárataitól kezdve egész Palesztina szinte állandóan a hellén szeleukida királyok uralma alatt állt, akik közül Antiokhosz Epiphanész (175–164) kegyetlen zsidóüldözést rendezett. Az ennek ellenszegülő Makkabeus testvérek vezette szabadságharc sikeres volt, úgyhogy i. e. 142-től kezdve a zsidóság független lett, és a Makkabeusok

leszármazottai, akiket hasmoneusnak neveznek, uralkodtak főpapként Palesztinán. Közülük I. Arisztobulosz (104–103) vette fel elsőnek a „király” címet. A hasmoneus királyok sikeresen terjesztették hatalmukat Palesztina északi részére is, ahol erőszakosan térítették a lakosokat az izraelita vallásra.

A hasmoneus királyi ház nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket: véres családi trónviszályok gyengítették hatalmukat. Róma keleti expanziója során Pompeius római hadvezér i. e. 63-ban elfoglalja Jeruzsálemet, és ettől kezdve a római befolyás mértékadó az egész területen. A fent említett pártus invázió (i. e. 40) intermezzója után, i. e. 37-ben, mint már szintén említettük, Nagy Heródes foglalja el Jeruzsálemet, és lesz Augustus császár kegyéből király. Halála után néhány évvel Augustus Júdeát római prokurátorok által kormányzott provinciává teszi, míg Heródes fia, Heródes Antipasz, ugyancsak Augustus jóvoltából, tetrarcha (negyedes fejedelem) címmel uralkodik Galileán és Pereán.

Még néhány szót kell szólnunk Galileáról. E területre József könyve szerint az i. e. 13. században hatoltak be az izraelita törzsek, és itt telepedtek le Aser, Neftali, Zabulon és Isszakar törzsei. Amikor az izraelita királyság kettévált, Galilea természetesen az északi Izrael királyság részévé lett. Tiglath-Pileser asszír király i. e. 732-ben elfoglalta Galileát, és birodalmához csatolta. Az évszázados idegen uralom alatt sokféle néphez tartozó lakosság telepedett le Galileában. Ezért is nevezi Izajás könyve (8,23), a Makkabeusok 1. könyve (5,15) és, Izajást idézve, Máté evangéliuma (4,15) Galileát „a nemzetek Galileájának”.

A zsidó lakosok azonban nem tűntek el Galileából. Vitatott kérdés a történészek között, hogy mekkora volt a zsidók aránya az összlakosságban. Josephus Flavius zsidó történész szerint Pompeius és Gabinus római hadvezérek Galileát zsidó tartománynak tekintették. Az i. sz. 68-ban kirobbant, Róma elleni zsidó szabadságharcot is a galileai forradalmárok készítették elő. Jézusnak magának, rokonainak és tizenkét apostola közül tíznek tipikusan héber neve volt. (Jézus, vagyis Jesua, Mózes utódjának neve; Mária, vagyis Mariam, Mirjam, Mózes nővérének neve; Simon, Jakab, Júdás mind József fiainak neve; Bertalan, vagyis Bar Tolomai, Máté és Tamás szintén tipikusan héber nevek. Csak Fülöpnek és Andrásnak volt görögös neve.)

Nos, ezek a történelmi adatok. Most lássuk, hogyan fejtí ki Badiny nézetét a pártus herceg Jézusról és annak igazi tanításáról.

Jézus, a pártus herceg

Badiny szerint a szemiták csak rombolni tudnak, építeni nem (59. old.). A szemita zsidók és az őket követő ókori egyházatyák meghamisították az egész újszövetségi szentírást, azt akarván bizonyítani, hogy Jézus zsidó volt, és a próféták által megígért felkent messiásként, vagyis krisztusként lépett fel. Máté és Lukács zsidók voltak, és ezért hamis az evangéliumuk. Egyedül Márk evangéliuma hiteles, mert nem idéz ószövetségi prófétákat.

Jézust tévesen nevezik „krisztosz”-nak, vagyis felkent messiásnak. Az ő helyes címe ugyanis *chrésztoosz* (jelentése, Badiny szerint, „az egyetlen szent”), aminek semmi köze a felkent zsidó messiás fogalmához. Jézus Galileából származik. Születési helye nem a Júdeában fekvő Betlehem, hanem egy Betlehem nevű galileai város. Galileában Jézus születésekor nem laktak zsidók, mert az asszírok régen elhurcolták őket, és más népeket telepítettek helyükbe. A galileaiak nyelve sem volt héber, hanem az ősi arám nyelv.

Mária és Jézus születése idején Galilea és Szamaria a pártus birodalom fennhatósága alatt állt, és Adiabene pártus herceg kormányozta. Mária ennek a Nakab Adiabene hercegnek és Grapte-Kharax pártus hercegnőnek isteni csodás segítséggel született leánya. Ő a „Fény Szüzének” inkarnációja, ugyanúgy, ahogy Jézus a Fény Fiának inkarnációja. A Fény Szüze ugyanúgy öröktől fogva lett, ahogy a Fény Fia öröktől fogva lett. Ez a Fény Szüze a mindenkiről gondoskodó égi édesanya. A Fény Atya, a Fény Fiú és a Fény Szüze képezik a valóságos, örök isteni szentháromságot.

Mária Astarté templomában nevelkedett. Szûzen foganta és szülte fiát, Jézust, aki a Fény Fiú megtestesülése. Mária bejárta Adiabene országát, és érintésével csodákat tett, betegeket gyógyított. Őrzője Pandar József adiabenei herceg volt, aki a pártusoknál egy egész rendőrszervezetet hozott létre, hogy Máriát megvédje a zsidóktól. Máriának hatalmas birtokai voltak Galileában, Jeruzsálemben palotával rendelkezett, és övé volt az egész Olajfák hegye.

Jézus nyilvános fellépésétől kezdve hirdette azt a szeretetvallást, amely már a sumeroknak is vallása volt. A Jézus által hirdetett Atyaistennek semmi köze az ószövetségi zsidók által imádott Jehovához, amint ez János evangéliumának 8,19–38. verseiből kitûnik. A zsidók azért törtek Jézus életére, mert idegen volt, és megszegte a Tórát.

Jézus az utolsó vacsorán tartott vérszövetség után az Olajfák hegyén levő Astarte templomba ment imádkozni, minthogy Astarte a galileaiak hite szerint a Fény Szüze volt. Ezután a zsidók és Pilátus Jézust kivégeztették. Erre a galileaiak fegyverkezni kezdtek, és a pártusok tiltakoztak. Egy előkelő pártus asszony, Mária Magdolna, aki nem volt más, mint Jézusnak a János evangéliumában emlegetett „szeretett tanítványa”, Tiberius császár elé járult, és bevádolta Jézus gyilkosait. Erre Tiberius Pilátust, Archelaoszt, valamint Annás és Kaifás főpapokat maga elé rendelte, halálra ítélte, és kivégeztette őket, mert a legnagyobb bűntényt követték el az emberiség ellen. Jézus halála után feltámadt, és visszatért a Fénybe, mert Ő, mint a Fény Fiú, bármikor felvehette és levethette emberségét.

A Jézus által választott apostolok, az egy zsidó iskarióti Júdás kivételével, mind pártusok voltak, és Jézus feltámadása után valamennyien a római birodalomtól keletre fekvő területeken hirdették a hiteles jézusi hitet. Ezeknek az apostoloknak írásait azonban a római egyház már a 2. században elégette és elpusztította.

A kereszténység elzsidósításának fő felelőse Saul rabbi, vagyis Pál. Ő fogalmazza meg azt a tant, hogy Jézus keresztalála a bűnöket jóvá tevő engesztelő áldozat. Ezáltal az Istent szadistának mutatja be. A „kegyelem” szó pedig csak Pál írásaiban szerepel.

Ezzel szemben az ősi sumeroktól vallásukat átvevő pártusok birodalmában 250 évig a Jézusba vetett hiteles hit virágzott tovább. Ez a hit volt a pártusok államvallása, bár toleráns módon más vallásokat is engedélyeztek birodalmukban. A pártus királyok kedvelt szimbóluma a szent sólyom, amelyet később turulnak neveztek. E sólyom jelzi a pártus királyi vérben megjelent Fény Fiát, Jézust.

A pártus birodalom bukása után a minden zsidó elferdítéstől mentes Jézus-hit a manicheus vallás néven élt tovább. A kaukázusi területek mágus vallása is ez volt. A pártusok bukása után ugyanis az adiabenei Jézus-hívők rokonaikhoz, a szkítákhoz vándoroltak, és közöttük terjesztették hitüket. A közéjük tartozó hun vezér, Attila is a minden zsidóságtól mentes Jézus-hit követője volt. A hunoktól származnak a magyarok, akiknek ősvallása szintén ez a

hit. Csak Szent István király kényszerítette rá a magyarokra az elzsidósított formájú kereszténységet, és az ő papjai üldözték a táltosokat.

Mindebből az következik, hogy az igazi Jézus, a chresztosz, az ő kozmikus és karizmatikus erejű isteni valóságában csak a magyarság Jézusa. Ő az, aki újra elhozta az ősi sumerok „szeretevallását”. Jézus abból a nemes szkíta-mahgar fajtából öltött testet, amelyik a magyar nép származásának forrása (193. old.). A Jézus-hitű pártus, hun, mahgar-szkíta nép nagy része avarokként érkezett a Kárpát-medencébe (256. old.).

Badiny szerint az efezusi zsinat azzal, hogy Máriát „istenanyának” nevezte, őt az Atyaistennel egylényegűnek jelentette ki. Ezzel a zsinati döntéssel megszületett az „Atya-Anya-Fiú-ból álló Szentháromság” (285. old.). Ezt a tanítást azonban a hivatalos kereszténység nem követte, hanem továbbra is az Atya-Fiú-Szentlélek Szentháromságot tiszteli.

Badiny szomorúan megvallja: „Sajnos, csak egyetlen vagyok a történelmünkkel foglalkozók között, aki a Szent István előtti magyar vallásunkban, a Magyar Hitben jézusi örökséget lát.” (276. old.)

Kritikai megjegyzések

Mit szóljunk ehhez a konstrukcióhoz?

Mindszenty bíboros titkára és utazásainak kísérője, Mészáros Tibor írja *Akit övéi be nem fogadtak* című könyvében: „Los Angeles-i látogatásunk alatt megkönyékezett egy Badinyi (sic!) nevű, Dél-Amerikában működő egyetemi tanár, hogy eszközöljem ki a bíborosnál számára az audienciát. Több napon át megjelent, gyözködött volna, hogy elérje célját. . . Magyar vallás alapításával bajmóldott. Mindszenty a legkisebb engedékenységet sem mutatta iránta.” (*Pro Domo*, Pécs, 1997, 228–229. old.) A magyarság iránti szeretetben senki mögött el nem maradó Mindszenty bíboros helyes ösztönrel megérezte, hogy a nyilvánvaló előítéleteken alapuló, az egyetemes egyház tanításával ellenkező és a tudományos világ közös nézeteivel ütköző Badiny-féle tanépitménnyel nem lehet a magyarok önértetét és hivatástudatát megalapítani.

Vizsgáljunk meg néhány pontot. Az én szakterületem a teológia és a patológia, nem pedig az egyháztörténelem vagy a világtörténelem, még kevésbé a nyelvészet. Ezért Badinyra e területekre vonatkozó állításait mások nálam szakszerűbben tudnák kritizálni. Az ezekre vonatkozó legfontosabb pontokat azonban mégis meg fogom említeni.

1. Badiny állítása, amely szerint az újszövetségi szentírás szövegei valami zsidópárti összeesküvés eredményeként gyökeresen meg lettek hamisítva, minden történelmi alapot nélkülöz. Szakemberek ezrei dolgoznak már évszázadok óta számtalan ősi kézirat összehasonlításával a Biblia eredeti szövegének megállapításán. Az újszövetségi görög szentírásnak az Egyesült Biblia Társulat által készített szövegkritikai kiadása, számtalan lábjegyzetével, biztos alapot nyújt a szentírásutatóknak és -fordítóknak, hogy az eredeti művet hűségesen felmutató szövegekkel dolgozhassanak. Elképzelhetetlen, hogy a különböző helyeken és időpontokban készült és különböző emberek ezrei által sok helyen másolt szövegeket valami központi hatalom megmásíthatta volna.

2. Igaz, hogy Márk evangéliuma a legrégebbi, és hogy elsősorban nem zsidók számára íródott; de Márknál is találunk már szép számmal ószövetségi idézeteket: a Mk 1,2–3 és 4,12,

valamint 11,17 Izajást idézi, a 14,27 Zakariást; a 12,36 a 110. zsoltárt vonatkoztatja Jézusra; a 10,7-ben Jézus helyeslően idézi a Teremtés könyvét, a 12,29–31-ben pedig a Második Törvénykönyvből és a Leviták könyvéből idézve, egy zsidó írástudóval egyetértésben, fogalmazza meg a főparancsolatot. A „Jézus Krisztus” elnevezés pedig már Márk evangéliumának 1. versében szerepel.

3. Badiny Lukácsot többször „zsidónak” mondja, pedig minden valószínűség szerint ő az egyetlen nem zsidó evangélista.

4. János evangéliumának 8,19. verse szerint Jézus ezt mondja a zsidóknak: „Sem engem nem ismertek, sem Atyámat.” A 38. versben pedig ezt mondja: „Én azt mondom, amit az Atyánál láttam, és ti is azt teszitek, amit atyátoktól hallottatok.” Badiny ezeket a szavakat úgy értelmezi, hogy Jézus szerint a zsidók által imádott Isten különbözik a Jézust küldő Atyaistentől. Az evangélium egészét nézve azonban ez a magyarázat lehetetlen. Már az evangélium előszava azonosítja a világ teremtő Istenét azzal az Istennel, aki Fiát, Jézust és Keresztelő Jánost szeretetből e világba küldte. Amikor pedig Jézus ellenfeleinek „atyjáról” beszél, azt fejezi ki erőteljesen, hogy az őbenne nem hívő és őt megölni akaró zsidók nem tették magukévá az Atyaisten akaratát, hanem az embergyilkosságot akaró ördög sugallatát követik.

5. Igaz, hogy a pártus birodalom területén már a 2. században megjelentek keresztény közösségek, és akadálytalanul működhettek. Semmi archeológiai lelet vagy írott forrás azonban nem támasztja alá azt a nézetet, hogy a keresztény hit lett volna a pártusok fő vallása, még kevésbé azt, hogy államvallásuk lett volna. A pártusok fő vallása Zoroasztér (Zarathusztra) dualista vallása volt, amelyben a szent tűz játszott nagy szerepet. Badiny a pártus királyok szobrain látható szent sólymot keresztény szimbólumnak tekint, de ezt csak azzal próbálja alátámasztani, hogy a Jézus megkeresztelésekor a Szentlélek leszállását jelző galambot a sólyom szó szándékos megváltoztatásának állítja. Mind a négy evangéliumban galamb szerepel. Semmi jel nem mutat arra, hogy valaki ezeket „átfésülte” volna. Badiny könyvében egy dicsfényes sólymot ábrázoló, 7-8. századbeli keresztény írás kép ábráját közli (273. old.), de ez nem bizonyítja arra, hogy az írek egy nem „átfésült” evangéliumot ismertek volna, hiszen maga Badiny szerint az „átfésülés” már az ókorban teljesen megtörtént. Jézus megkeresztelésekor sólyomról beszélő evangélium-kézirat persze egy sem létezik.

6. Badiny a kumráni tekercsekre vonatkozólag is az azokat eltitkolni akaró vatikáni és zsidó összeesküvést emleget. Szerinte „a kumráni tekercsek igazsága mindent megváltoztat, amit eddig a júdeai kereszténység hirdetett” (221. old.). Ezek teljesen alaptalan állítások, hiszen a tekercsek feltárása nemzetközi tudósok munkájának eredményeként közben már meg is történt. E tekercsek segítik a Jézus korabeli zsidó szellemi irányzatok jobb megismerését, de semmiben sem módosítják a kereszténységnek Jézusról vallott felfogását. A kumrániaknak a „bosszúálló judaizmussal” ellentétes tanítását dicsérő Badiny, úgy látszik, nem tudja, hogy éppen a kumráni iratokban találták meg a Jézus által idézett és elvetett állítást: „Gyűlöld ellenségedet!”

7. Badiny furcsa módon nem veszi figyelembe azt a metafizikai dualizmust, amely Zoroasztér (Zarathusztra) és Mani vallási rendszerét uralja, és módosított formában a gnoszticizmust is jellemzi. Zoroasztér és Mani vallása két „istent”, vagyis örök Abszolútumot vall: a szellemi világot teremtő jó Istent és a vele szembenálló, az anyagi világot megteremtő gonosz Istent. Mani (206–276.) ezt a metafizikai dualizmust a fény és a sötétség szembeállításával fejezi ki. Ő nevezi Jézust Fényességnek, aki az emberi léleknek a jó Istentől való származását hirdette.

Badiny talán tőle vette át rendszerében a Fény hangsúlyozását. A gnoszticizmusban az Ősegyéből kiáradó létezők egyre többet veszítenek tökéletességükből, úgyhogy az utolsó kiáradás, vagyis az anyagi világ, már rossznak mondható. Ezeknek a dualista tanoknak létfelfogása világtagadó, tragikus, de semmi alapot nem szolgáltat a jó és rossz fajok vagy nemzetek megkülönböztetésére, ami pedig Badiny alaptétele.

8. Badiny történelmi állításai gyakran pontatlanok.

(1) Például azt állítja, hogy Antonius a pártusok elleni hadjáratban esett el, bár köztudomású, hogy később, az Octavianus Augustussal vívott actiumi tengeri ütközetet elvesztve követett el öngyilkosságot.

(2) Az i. e. 40. évben történt palesztinai pártus invázió megtörtént ugyan, de a pártusok nem Antigonosz fiát tették meg Arisztobulosz néven Júdea királyává, hanem fordítva, Arisztobulosz fia, Antigonosz volt az, akit királlyá tettek.

(3) Badiny többször állítja, hogy Nagy Konstantin császár államvallássá tette a kereszténységet (pl. 143. old.), holott Konstantin csupán engedélyezte a kereszténységet, és csak Theodosius császár tette államvallássá.

9. Furcsa, hogy Badiny nem mondja el, honnan veszi azt, hogy Jézust nem Chrisztosznak, hanem Chrésztosznak kell nevezni. E nézet forrása valószínűleg Suetonius római történetírónak *Vita Claudii* című műve, amelyben azt írja, hogy „bizonyos Chrésztosz ösztönzésére a zsidók gyakran zendüléseket okoztak Rómában”, és ezért Claudius császár kiutasította őket a városból (25, 4). Egyes történészek hipotézise szerint Rómában a nem keresztény és a kereszténnyé lett zsidók között keletkeztek súrlódások, és Suetonius, aki a keresztényekről keveset tudott, a szokatlan Chrisztosz szó helyett a görög személynévként használatos Chrésztosz (jelentése: kedves, jó, irgalmas) nevet írta. Suetoniusnak e mondata túl gyenge alap ahhoz, hogy a Bibliában és az ókeresztény írásokban, vértanúaktokban stb. számtalanszor előforduló Chrisztosz (Krisztus) elnevezést elvitassuk.

10. Pálnak a kereszténység kialakulására gyakorolt hatását Badiny mérhetetlenül eltúlozza. Például a virágzó szíriai vagy egyiptomi kereszténység kialakulására Pálnak semmi hatása nem volt. Nem mondhatjuk Pált (Badinnyal ellentétben, lásd 19. old.) a római kereszténység alapítójának sem, hiszen éppen Pálnak a Rómaiakhoz írt leveléből látszik, hogy egy ott már létező keresztény közösségnek mutatkozik be. Nem igaz Badinynek az az állítása sem, hogy a négy evangélium sohasem használja a Pálnak kedves „kegyelem” szót. E szót ugyanis megtaláljuk, például a Lukács 1,30 és 2,52, valamint a János 1,14 és 1,16–17 versekben.

11. A történészek nem tudnak arról, hogy a pártusok valamikor is uralkodtak volna Galilea fölött. Adiabene királysága pedig a történészek szerint a Tigris folyótól keletre feküdt. Badiny könyvében a 304. oldalon látható térkép, amelyben Adiabene egész az Eufráteszig terjed, és Edessza városát is magában foglalja, alaptalan.

13. Badiny az adiabenei királyokat kapcsolatba hozza Abgár edesszai királlyal, akit szintén Jézus-hívőnek tart. Szerinte „a biblikusok nagyobb része elfogadja Jézus és Abgár levélváltásának valóságát” (268. old.) Ez nem helytálló, mert a történészek, szinte egyöntetűen, e „leveleket” a III. század végén keletkezett hamisítványnak tekintik. A történelem szerint Edesszának sohasem voltak keresztény királyai.

14. A dogmatikus szóhasználatban is furcsát téved Badiny. Azt hiszi, hogy Mária „szeplőtelen fogantatásának” tana Jézusnak szûzi fogantatását jelenti (115. old.), pedig ennek a tantételnek jelentése az, hogy maga Mária az eredeti bûntől mentes volt fogantatásának első pillanatától kezdve.

15. Lényegtelen dolog ugyan, de megemlítem, hogy Badiny szerint a jezsuiták azért emelték ki a szegény magyar paraszti családokból mindig a hetedik fiút, és tették meg jezsuitának, mert az volt a magyar hagyomány, hogy minden hetedik gyermek táltosnak születik. Ilyet a magyar jezsuiták sohasem gondoltak vagy tettek.

16. Badinynek az efezusi zsinat határozatáról szóló magyarázata teljesen téves. Az „Atya, Fiú, Szentlélek” Szentháromságtan a 4. századtól kezdve alapvető dogmaként el volt fogadva az egész kereszténységben, ezért a Máriának a *theotokosz* (istenszülő) címet elismerő zsinati határozat (amint azt néhány évvel később az alexandriai pátriárka, Cirill és az antiokhiai pátriárka, János közös nyilatkozata magyarázza) azt jelenti, hogy Mária embersége szerint anyja annak a Jézusnak, aki az Atyaisten örök egylényegű Fia.

17. A Mária állítólagos szüleiről, Nakab Adiabene hercegről és a pártus Grapte-Kharax hercegnőről, valamint a Mária özöjéről, Pandar Józsefről szóló állítás semmi történelmi alappal nem rendelkezik. Badiny egy Wehrli Frey nevű német íróra hivatkozik (90. old.), aki ezzel a kitalált történettel azt akarja bizonyítani, hogy Jézus árja származású volt. Wehrli Frey könyve 1965-ben jelent meg Münchenben, és talán a hitleri fajelmélet valamilyen késői szülöttje.

18. Mária Magdolna Tiberiusnál történt látogatását, valamint a Jézust kivégző embereknek a császár általi megbüntetését a *Tiberius levele* című irat tartalmazza. Ez az írás az ókor vége felé keletkezett, és a történészek egybehangzó véleménye szerint pusztán kitaláció. Pilátusról annyit tudunk biztosan, hogy i. sz. 26-tól 36-ig volt Júdea prokurátora. Minthogy Jézust 30-ban feszítették keresztre, Pilátus utána még hat évig hivatalban volt. Későbbi sorsáról nem tudunk semmi biztosat. A zsidó főpapok kivégzéséről nem szól semmilyen korabeli írás.

19. Az, hogy a szigorú monoteizmust követő késői zsidók Jeruzsáleme mellett az Olajfák hegyén a kánaáni istennő, Astarté temploma állt volna, történelmileg lehetetlen.

20. Jézus nem zsidó voltát azzal is bizonyítani akarja Badiny, hogy „a történelemben egyetlen zsidó sincs, akit keresztre feszítéssel végeztek volna ki. Ezt a módszert csak a nem zsidóknak kivégzésekor gyakorolták.” (200. old.) Badiny, úgy látszik, nem tudja, hogy Alexander Janneus hasmoneus zsidó király (uralkodott 103–76-ban) nyolcszáz zsidó farizeust feszítettet keresztre. (Josephus Flavius, *Zsidó régiségek*, 380–383. par.)

21. Az arám nyelv Jézus korában nemcsak Galileában volt használatos, hanem az egész Közel-Keleten elterjedt társalgási nyelv volt. Ezen a szemita nyelven beszéltek a mindennapi életben a júdeai zsidók is. Legfeljebb az lehetett a különbség, hogy a galileaiaknak sajátos volt a kiejtése.

22. Nem vagyok nyelvész, és tudom, hogy milyen ádáz indulatokkal harcolnak a nyelvészek egymással; de azért megemlítem, hogy az általánosan elfogadott vélemény szerint a pártusok és szkíták nyelve az indogermán nyelvek nyugat-iráni ágához tartozott. Ez más nyelvcsalád, mint akár a finnugor, akár a török (turk) nyelvcsalád, amellyel a magyar nyelvet rokonítani szokták.

Befejezés

A magyarság jövőjére vonatkozólag Badiny optimista: „Jézus Urunk 2005-ik születésnapja meghozza a Magyar Feltámadást” – írja (176. old.). Ez a jóslat bizony nem vált be.

Badiny tipikus példája annak az emberi alkatnak, amely a legnagyobb jóhiszeműséggel és hatalmas érzelmi töltéssel megragad *egy* gondolatot, az ehhez illő nézeteket és állításokat minden kritikai érzék nélkül, autodidakta módon elfogadja és kombinálja, és minden ellenkező nézetet sötét gonoszságnak és szándékos hazugságnak tekint. Bizonyára őszintén írta: „Hiszem és tudom, hogy Jézus irányít engem az Igazságkeresésben.” (211) Sajnos, egész teóriája homokra épült, és faji dualizmusa rosszat tesz az emberek lelkének és a társadalomnak. Azoknak az embereknek, akik a Badiny felfogását követő magyarokat az igazi Jézus-hit egyetlen követőinek és az anyajellegű Fényháromság egyetlen imádóinak tartják, elmondhatjuk azt, amit Ágoston mondott a magukat szintén egyetlen hiteles kereszténynek tekintő donatistáknak: „Securus iudicat orbis terrarum – a földkerekség igazságítélete megbízható!” Az egész földkerekségen elterjedt és mind a mai napig számtalan vértanú vérével ékesített keresztény egyházban csörgedezik a Szentléleknek, az Igazság Lelkének folyama. Ebből a folyamból ihatjuk a Lélek „józan mámorát” (Ambrus).

A hagyományos kereszténység követői számára azonban figyelmeztetés lehet, ha látjuk, hogy mennyire okosan kell átgondolni és kifejezni a teológusoknak a keresztény tanításokat, nehogy azok másokban félreértéseket okozzanak. Például: a Jézus kereszthalálának teológiai jelentésére vonatkozó népies magyarázatok gyakran furcsa istenképet idéznek elő. Jézus halála ugyanis nem egy dühöngő Jehova haragjának lecsillapítását szolgálta, hanem az Atyaisten legnagyobb szeretetének kinyilatkoztatása. Úgy kell tehát Jézus halálának és feltámadásának üdvtörténeti jelentőségét magyaráznunk, hogy ez nyilvánvalóvá legyen.

Badiny Jós Ferenc most már megtért – reméljük, mennyei Atyánk házába. Ott ő is és (reméljük) majd mi is meglátjuk a teljes igazságot.